

Subject Area
Educational Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4505-4510

Arrival
07 October 2022
Published
31 December 2022

Article ID Number
66215

Article Serial Number
06

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/sssj.66215>

How to Cite This Article
Varkan Kavas, Z.,
Özbudak, S. & Çetkin, E.
(2022). "Öğretmenlerin
Siber Güvenliklerinin
İncelenmesi" International
Social Sciences Studies
Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:8, Issue:106;
pp:4505-4510

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

Öğretmenlerin Siber Güvenliklerinin İncelenmesi

Examining Teachers' Cyber Security

Zeynep Varkan Kavas¹ Sinem Özbudak² Erhan Çetkin³

¹ Öğretmen., MEB, Afyon, Türkiye

² Müdür., MEB, Afyon, Türkiye

³ Müdür., MEB, Afyon, Türkiye

ÖZET

İnterneti ve dijital cihazları yoğun bir şekilde kullandığımız günümüzde dijital ortamlardaki güvenliğimizi sağlamakta bir o kadar önemlidir. Bu çalışmada öğretmenlerin siber güvenliklerini bazı demografik değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntemi tarama yöntemidir. Çalışmanın örneklemini uygun örnekleme tekniği ile belirlenen 172 öğretmen oluşturmaktadır. Kişisel siber güvenlik ölçeği ile toplanan verilerin analizinde, frekans, yüzde, ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi ve Kruskall Wallis testleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin siber güvenlik düzeyleri orta düzeydir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kadınların lehine, günlük internet süresine göre 3 – 6 saat kullananlar lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. İnterneti kullanma amacı ve sahip olunan sosyal medya sayısına göre ise anlamlı farklılık yoktur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Siber Güvenlik, Sanal Dünya

ABSTRACT

Today, when we use the internet and digital devices intensively, it is just as important to ensure our security in digital environments. In this study, it is aimed to examine the cyber security of teachers according to some demographic variables. The method of the study is the scanning method. The sample of the study consists of 172 teachers determined by convenient sampling technique. Frequency, percentage, mean, t test, one-way analysis of variance and Kruskall Wallis tests were used in the analysis of the data collected with the personal cyber security scale. According to the results of the research, teachers' cyber security levels are moderate. A significant difference was determined in favor of women according to the gender of the teachers, and in favor of those who use the internet for 3 – 6 hours according to the daily internet time. There is no significant difference according to the purpose of using the internet and the number of social media owned.

Keywords: Teacher, Cyber Security, Virtual World

1. GİRİŞ

İnternet erişiminin ve dijital cihazların yaygınlaşması bu teknolojilerin hayatımızda her an ve her alanda kullanımını beraberinde getirmiştir. Bu gelişme sunmuş olduğu birçok avantajın yanı sıra bazı riskleri de doğurmuştur. Sanal dünyadaki riskler siber güvenlik kavramının önemini ortaya çıkarmıştır.

Siber güvenlik, hem kurum bazında hem de bireysel bazda kullanıcıların sanal dünyada var olabilmeleri için kullandıkları teknikler, araçlar, politikalar, risk yönetimi yaklaşımları, almış oldukları tedbir ve eğitimler ve uygulamaların hepsini kapsayan bir bütün şeklinde tanımlanabilir (Yılmaz ve Sağıroğlu, 2013). Bir başka tanımda siber güvenlik, kişilere ve kurumlara ait bilgi, cihaz ve kaynaklara karşı sanal ortamlardan gelebilecek tehditlere karşı korumayı sağlayacak teknolojik uygulamalar ve bu anlamda sahip olunan yetenekler olarak ifade edilmiştir (NICCS, 2018).

Siber ortamlar kullanıcısı olan biz insanlara zaman ve ekonomi başta olmak üzere birçok alanda sunmuş olduğu sayısız fırsatlarla önemli bir cazibe alanı haline gelmiştir. Dijital dünyada yapılan alışveriş nedeniyle oluşan ekonomik hareketliliğin boyutu, suç işlemenin gerçek hayata kıyasla tek tıkla mümkün olması, suçluların tespit edilmesinde yaşanan zorluklar, insanların dikkatsiz, özensiz ve bilinçsiz kullanması, ulusal ve uluslararası hukuktaki yasal boşluklar gibi nedenlerle siber ortamlar suçlular için cazip hale gelmiştir (Moore, 2014; Gönen, Ulus ve Yılmaz, 2016; Anwar, He, Ash, Yuan, Li ve Xu, 2017; Çelik, 2018). Bu sayılan sebeplerin bilinmesi suç işlemenin önüne geçebilmek veya suçluları bulabilmek adına önemlidir.

Siber suçları önlemek hem kişisel hem de teknolojik anlamda alınabilecek önlemlerle mümkündür. Kişisel anlamda kullanıcıların sanal ortamlarda dikkatli ve bilinçli bir tutum sergilemeleri bu anlamda önemlidir. Alan yazında (Peltier, 2005; Atkinson, Furnell & Phippen, 2009; Ceylan, 2013; Çubukçu ve Baysan, 2013; Ögün ve Kaya, 2013; Keser ve Güldüren, 2015) bireylerin siber güvenlikle ilgili alacağı eğitimler sayesinde siber suçlar hakkında bilgi, tutum ve farkındalık kazandırılarak, önlenilmesinin mümkün olabileceğini belirtmişlerdir. Teknolojik anlamda ise, her hizmet için farklı 12 karakterden oluşan harf, rakam, sembol gibi özel karakterler barındıran güçlü şifreler

oluşturma, sosyal ağların adres defterimizi taramasına izin vermeme, kullandığımız yazılım ve uygulamaların güncel versiyonlarını kullanma, sahte sitelerden gelen linklere dikkat ederek tıklamadan silme gibi önlemler güvenliğimizi koruma adına alınabilir (Yavanoğlu, Sağıroğlu, Çolak, 2012; Canbek ve Sağıroğlu, 2006).

Siber ortamları en çok ve en yoğun kullanan grup 16 – 24 yaş arası genç yetişkin gruptur (TÜİK, 2022). Yeterli deneyim ve bilgi birikimine sahip olmayan genç yetişkinler en çok siber mağduriyet yaşayabilecek gruptur. Bir başka ifadeyle siber güvenlik farkındalıkları yeterli olmayanlar sanal ortamlardaki tehdit ve tehlikelere karşı daha savunmasızdırlar (Yiğit ve Seferoğlu, 2019). Bu tehlikeler alışveriş, müzik, oyun, eğlence, film izleme ve sosyalleşme gibi farklı birçok amaç için zamanlarının çoğunu sanal dünyada harcayan çocuk ve gençleri tehdit etmektedir (Parlak Yorgancı, 2018). Bu anlamda geleceğimizin teminatı olan ve sağlıklı dijital toplumların kurucusu olacak çocuk ve gençlerin siber güvenlik hakkında bilinçlenmesi ve uygulamaya yansıtması önemlidir. Bunu sağlayabilmek için ise öncelikle öğretmenlerin bu konuda bilgi ve olumlu tutuma sahip olması gerekir. Bu bağlamda çalışmada öğretmenlerin siber güvenlik düzeyleri ve bu düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Çalışma bir genel araştırma sorusu ve beş alt problemten oluşmaktadır.

1.1. Genel Araştırma Problemi:

Öğretmenlerin siber güvenlikleri bazı demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.2. Alt Problemler:

- 1-Öğretmenlerin siber güvenlik düzeyleri nedir?
- 2-Öğretmenlerin siber güvenlikleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Öğretmenlerin siber güvenlikleri günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4- Öğretmenlerin siber güvenlikleri internet kullanım amacı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 5- Öğretmenlerin siber güvenlikleri sahip oldukları sosyal medya değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada öğretmenlerin kişisel siber güvenlikleri geniş bir katılımcı gruptan ölçek aracılığıyla toplanan veriler ile incelendiği için yöntem olarak tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi örneklem grubun çalışılan konuyla ilgili var olan görüş, düşünce ve özelliklerini ortaya koymaya çalışan çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2018).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ege Bölgesindeki bir ilde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubu uygun örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Ayrıca çalışmaya katılmada gönüllük esası aranmıştır. Çalışmaya 172 öğretmen katılmıştır. Uygun örnekleme, çalışmanın amacı doğrultusunda zaman, ulaşılabilirlik ve ekonomik açıdan uygun olan katılımcıların örnekleme oluşturduğu tekniktir (Balcı, 2020).

Katılımcı grubun %66,3 ü erkek, %33,7 si kadındır. %32,6 sı günde 0 – 3 saat, %47,7 si günde 3 – 6 saat ve %19,8 i 7 saat ve üstü internet kullanmaktadır. Öğretmenlerin %9,3 ü interneti oyun, eğlence ve alışveriş amaçlı, %67,4 eğitim, %10,5 i sosyal medya ve %12,8 i haber ve gündem takip etmek amaçlı kullanmaktadır. %23,3 ü bir, %23,3 ü iki, %34,9 u üç ve %18,6 sı dört tane sosyal medya hesabına sahiptir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Kişisel Siber Güvenliği Sağlama Ölçeği: Öğretmenlerin siber güvenlikleri için Erol vd. (2015) tarafından geliştirilen kişisel siber güvenliği sağlama ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert yapıda olup 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125 tir. Ölçeğin orijinalinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,735 dir. Çalışmada belirlenen örneklem için 0,823 tür. Bu değere göre ölçek çalışma için kullanılabilirlikte güvenilirliktedir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizine geçmeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiştir. Veriler için çarpıklık ve basıklık değerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığını gösterir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çalışmada çarpıklık değeri (-1,496) ve basıklık değeri (1,079) olarak tespit edilmiştir. Bu değerlere göre verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Bu nedenle parametrik testlerden bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi

kullanılmıştır. Öğretmenlerin interneti kullanma amacındaki bazı seçeneklerin katılımcı sayısı 30'un altında olduğu için non parametrik test kullanılmıştır. Ayrıca kişisel siber güvenliklerini sağlama düzeylerini belirlemek için ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara alt problemler çerçevesinde sırasıyla yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında öncelikle öğretmenlerin siber güvenliklerini sağlama düzeyleri belirlenmiştir. Bunun için öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların min., max., ortalama ve standart sapma değerleri tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Siber Güvenlik Ölçeğine Yönelik Betimsel Değerler

Siber Güvenlik	N	Min	Max.	Ortalama	Standart sapma	Düzye
Toplam	172	30	99	78,53	13,52	Orta

Tablo 1 de görüldüğü gibi öğretmenlerin kişisel siber güvenliklerini sağlama ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 78,53 standart sapması ise 5,20 dir. Ölçekten alınan minimum değer 30 maksimum değer ise 99 dur. Ölçekten alınabilecek puanlar 25 – 125 arasında değişebilmektedir. Bu aralıkta alınan puanlardan 25 – 58 puan arası düşük düzeyi, 59 – 92 puan arası orta düzeyi 93 – 125 arası yüksek düzeyi ifade etmektedir. Öğretmenlerin ortalaması 78,53 olması nedeniyle kişisel siber güvenliklerini orta düzeyde sağlamaktadırlar.

Araştırmada ikinci alt problem olarak öğretmenlerin cinsiyetlerinin kişisel siber güvenliklerini sağlamaları ile aralarında anlamlı farklılık olup olmadığına bağımsız t testi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 2 de verilmiştir.

Tablo.2. Katılımcıların cinsiyetlerine göre bağımsız t testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	ss.	sd	t	p
Erkek	114	76,57	14,67	170	-2,708	0,007*
Kadın	58	82,37	9,95			
Toplam	172					

P<0,05

Tablo 2 de görüldüğü gibi öğretmenlerin cinsiyetleri ile kişisel siber güvenliklerini sağlama ölçeğinden aldıkları puanlar bağımsız t testi ile karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kişisel siber güvenliklerini sağlamada kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık vardır [t(170): - 2,708, p<0,05)].

Araştırmada üçüncü alt problem olarak öğretmenlerin günlük internet kullanım süreleri ile kişisel siber güvenliklerini sağlamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 3 de verilmiştir.

Tablo.3. Katılımcıların günlük internet kullanım sürelerine Anova testi sonuçları

Siber Güvenlik Gruplar	N	df	Ortalamalar karesi	F	p	Fark
0 – 3 saat	56	2	551,027	3,085	0,048*	1 – 2
3 – 6 saat	82					
7 saat ve üstü	34	169	178,608			
Toplam	171					

Tablo 3 de görüldüğü gibi öğretmenlerin günlük internet kullanım süreleri ile siber güvenliklerini sağlama ölçeğinden aldıkları puanlar tek yönlü varyans analizi (Anova) ile karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin günlük internet kullanım sürelerine göre siber güvenliklerini sağlamada anlamlı bir farklılık vardır [F(2,169): 3,085, p<0,05)]. Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için post hoc. analizi yapılmıştır. Post hoc. analizine göre interneti günlük 3 – 6 saat arasında kullanan grup lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Araştırmada dördüncü alt problem olarak öğretmenlerin interneti kullanım amaçları ile siber güvenliklerini sağlamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına Kruskal Wallis analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 4 de verilmiştir.

Tablo.4. Katılımcıların internet kullanım amaçlarına göre Kruskal Wallis sonuçları

Amaç	N	Ort. Sırası	Chi Square	df	p
Oyun, Eğlence ve Alışveriş	16	79,00	1,204	3	0,752
Eğitim	116	85,19			
Sosyal Medya	18	94,28			
Haber- Gündem Takibi	22	92,50			
Toplam	172				

Tablo 4 de görüldüğü gibi öğretmenlerin internet kullanım amaçları bazı seçeneklerde 30'un altında olduğu için non parametrik testlerden Kruskal Wallis testi ile internet kullanım amaçları ile siber güvenlikleri arasında anlamlı

farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin interneti kullanım amaçları ile siber güvenlikleri arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır ($X^2=1,204$; $df=3$; $p>0,05$).

Araştırmada beşinci alt problem olarak öğretmenlerin sahip oldukları sosyal medya değişkeni sayısı ile siber güvenlikleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 5 de verilmiştir.

Tablo.5. Katılımcıların sahip oldukları sosyal medya sayısına göre Anova testi sonuçları

Siber Güvenlik		df	Ortalamalar karesi	F	p	Fark	
Gruplar	N						
1 tane	40	Gruplar arası	3	400,697	2,238	0,086	Yok
2 tane	40	Grup içi	168	179,076			
3 tane	60	Toplam	171				
4 tane	32						

Tablo 5 de görüldüğü gibi öğretmenlerin sahip oldukları sosyal medya sayılarına göre kişisel siber güvenliklerini sağlamaları arasında anlamlı farklılık yoktur [$F(3,168)$: 2,238, $p>0,05$].

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada görevleri gereği internet ve teknoloji ile içli dışlı olan öğretmenlerin dijital ortamlarda kişisel siber güvenliklerini sağlama düzeyi ve bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma tarama modeliyle yürütülmüş, veriler kişisel siber güvenliği sağlama ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ortalama, bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi, post – hoc. testleri ve Kruskal Wallis analizleri kullanılmıştır.

Öğretmenlerin kişisel siber güvenliklerini sağlama düzeyini belirlemek için ölçekten aldıkları puanların ortalamalarına bakılmıştır. Öğretmenlerin ortalaması 78,53 dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin siber güvenliklerini sağlama düzeyleri orta düzeydedir. Günlük yaşantımızda birçok eylemlerimizi dijital ortamlarda yaptığımızı düşünürsek bireylerin siber mağduriyet yaşamamaları adına siber güvenliklerini sağlamaları önemlidir. Özellikle interneti yoğun olarak kullanan genç nesillere hitap eden onları yönlendirme ve farkındalık oluşturma şansı olan öğretmenlerin öncelikle kendi siber güvenliklerini sağlayabilmeleri önemlidir. Araştırmadan çıkan bu sonuca göre öğretmenlere siber güvenlik eğitimi verilmesi önerilebilir. Semerci (2019) öğretmen adaylarının siber güvenlik düzeylerini orta ve üzeri düzey olarak belirlemiştir. Altın (2021) öğretmenlerin kişisel siber güvenliklerini sağlama düzeylerini çalışmadaki bu sonuçtan farklı olarak ortalamanın üstünde şeklinde tespit etmiştir.

Katılımcı grupta yer alan öğretmenlerin cinsiyetleri ile siber güvenlikleri arasında kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık çıkmıştır. Bu sonuca göre kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre dijital ortamlarda daha bilinçli, daha dikkatli, daha temkinli davrandıkları ve siber güvenliklerini sağlama konusunda farkındalıklarının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca kadınların sanal ortamlarda daha fazla siber mağduriyete maruz kalması nedeniyle erkeklere göre sanal ortamları daha sağlıklı bir kullanıma sahip oldukları için siber güvenlik seviyeleri daha yüksek çıkmış olabilir. Akgün ve Topal (2015) çalışmasında son sınıf öğretmen adaylarında kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir.

Günlük internet kullanım süresi ile siber güvenlikleri karşılaştırıldığında ise günlük internet kullanım süresi 3 – 6 saat arasında olanlar lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders notu hazırlama, farklı kaynakları tarama ve uzaktan eğitim gibi farklı nedenlerle interneti sıklıkla kullanabilmektedirler. 7 saat ve üzerinde ise fazla kullanmaya bağlı olarak dikkatin ve motivasyonun dağılması nedeniyle kullanıcılar kişisel siber güvenliklerini sağlayamamış olabilirler. Alan yazında kullanıcıların günlük internet kullanım süreleri ile siber güvenliklerini sağlamaları arasındaki anlamlı farklılığı inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

İnterneti kullanım amaçlarına göre siber güvenliklerini sağlama durumları arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bu bulgu belli bir yaş, bilinç ve eğitim seviyesine sahip olan öğretmenlerin kullanım amaçları farklı olsa da siber güvenlik ortalamaları birbirine yakın olmasından kaynaklı olabilir. Kullanım amaçlarına göre siber güvenliklerinde en düşük ortalama interneti, oyun, eğlence ve alışveriş için kullananlara, en yüksek ortalama ise eğitim amaçlı kullananlara aittir. Gelişen teknoloji ile birlikte öğretmenlerin materyal oluşturma, soru hazırlama, ödev verme ve öğretim teknolojilerinden değişik şekillerde faydalanma gibi nedenlerle daha çok sanal ortamları eğitim amaçlı kullandıkları söylenebilir.

Çalışmada ele alınan değişkenlerden biri de öğretmenlerin sahip oldukları sosyal medya sayısıdır. Sahip olunan sosyal medya sayısı ile öğretmenlerin siber güvenlikleri arasında anlamlı farklılık yoktur. Sosyal medya mecraları eğitim, iletişim, ticaret gibi birçok farklı amaç için kullanılabileceğinden geniş sayıda katılımcıya hitap etmektedir. Bu nedenlerle sosyal medyada bazı suçlarla karşılaşmak olasıdır (Cengiz, 2021; Gökalp, 2021). Araştırmada ortaya çıkan sonuç katılımcı öğretmenlerin sosyal medyayı daha temkinli kullanmaları daha çok eğitim amaçlı

kullanmalarından kaynaklı olabilir. Ayrıca siber güvenlik sadece sosyal medya kullanımından ibaret olmadığı sanal ortamları daha dikkatli ve bilinçli kullanmanın yanı sıra kullandığı dijital cihazlarında güvenliğini de sağlamayı kapsayan bir kavram olmasından ötürü olabilir.

Çalışmada sonuç olarak öğretmenlerin siber güvenliklerini sağlama düzeylerinin orta düzey olduğu, siber güvenliklerinin cinsiyete göre kadın öğretmenlerin lehine, günlük internet süresine göre 3 – 6 saat kullananlar lehine anlamlı farklılaşmaktadır. İnterneti kullanma amacı ve sahip olunan sosyal medya sayısına göre ise anlamlı farklılık yoktur. Alan yazında birçok çalışmada siber güvenliğin sağlanmasında verilecek eğitimin önemi vurgulanmasına rağmen üniversite öğrencileri ve öğretmen adayları üzerine bazı çalışmalara rastlanırken bu eğitimi verecek olan öğretmenlerle yapılan çalışma oldukça sınırlıdır. Çalışma bu anlamda alan yazındaki söz konusu eksikliği gidermeye de yardımcı olması düşünülmekte olup öğretmenlere yönelik farklı demografik özellikler ve farklı değişkenlerle siber güvenliğin arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Akgün, Ö. E. Ve Topal, M. (2015). Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Bilişim Güvenliği Farkındalıkları: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 98-121. doi: 10.19126/suje.73391
2. Altın, İ. (2021). Öğretmenlerin kişisel siber güvenlik farkındalık düzeylerinin farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.*
3. Anwar, M., He, W., Ash, I., Yuan, X., Li, L. ve Xu, L. (2017). Gender difference and employees' cybersecurity behaviors. *Computers in Human Behavior*, 69, 437-443.
4. Atkinson, S., Furnell, S. & Phippen, A. (2009). Securing the next generation: enhancing e-safety awareness among young people. *Computer Fraud & Security*, 7, 13-19.
5. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem A Yayınları, 25.Baskı*
6. Canbek G. ve Sağiroğlu Ş. (2006). *Bilgi ve Bilgisayar Güvenliği: Casus Yazılımlar ve Korunma Yöntemleri, ISBN: 975-6355-26-3, Grafiker, Ankara.*
7. Cengiz, G. (2021). Siber suçlar, sosyal medya ve siber etik. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 7 (3), 407-424
8. Ceylan, Y. (2013). Türkiye’de çocukların güvenliğine yönelik “güvenli internet” uygulamasının yazılı basında yankıları. *Akademik Bakış Dergisi*, 37
9. Çubukçu, A. ve Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 148-173.
10. Erol, O., Şahin, Y. L., Yılmaz, E. & Haseski, H. İ. (2015). Kişisel Siber Güvenliği Sağlama Ölçeği geliştirme çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 75-91. doi: 10.14687/ijhs.v12i2.3185
11. Gökalp, S.A. (2021). Sosyal Medya ve Siber Güvenlik, *Akademik Kaynak*, <https://www.akademikkaynak.com/sosyal-medya-ve-siber-guvenlik.html> (Erişim: 25.09.2022).
12. Gönen, S., Ulus, H.İ. & Yılmaz, E.N. (2016). Bilişim alanında işlenen suçlar üzerine bir inceleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 9(3), 229-236.
13. Keser, H. ve Güldüren, C. (2015). Bilgi güvenliği farkındalık ölçeği (BGFÖ) geliştirme çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1167-1184.
14. Moore, R. (2014). *Cybercrime: Investigating high-technology computer crime*. Routledge.
15. NICCS (2018). Glossary. : <https://niccs.us-cert.gov/glossary>
16. Ögün, M. N. ve Kaya, A. (2013). Siber güvenliğin milli güvenlik açısından önemi ve alınabilecek tedbirler. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 18, 145-181.
17. Parlak Yorğancı, D. (2018). Çocukların sosyal medya kullanımına yönelik yetişkin tutumları üzerine nitel bir inceleme. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5): 182-202.
18. Peltier, T. R. (2005). Social engineering: Concepts and solutions. *Information Systems Security*, 15(5), 13-21.

- 19.Semerci, A. (2019). Egitim Fakultesi Ogrencileri ile Diger Fakultelerdeki Ogrencilerin Siber Guvenlik Farkindaliklarinin Karsilastirilmesi. Akdeniz Eğitim Arastirmalari Dergisi, 13(29), 138-156. doi: 10.29329/mjer.2019.210.8
- 20.Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- 21.TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2022) Hane Halkı Bilişim Teknolojilerini Kullanma Raporu, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilism-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanım-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilism-Teknolojileri-(BT)-Kullanım-Arastirmasi-2022-45587) (Erişim: 17.09.2022).
- 22.Yavanoğlu, U., Sağıroğlu, Ő. ve Çolak, İ. (2012). Sosyal Ađlarda Bilgi Guvenliđi Tehditleri ve Alınması Gereken Önlemler, Politeknik Dergisi, 15(1): 15-27.
- 23.Yılmaz, S. ve Sağıroğlu, Ő. (2013). Siber Guvenlik Risk Analizi, Tehdit ve Hazırlık Seviyeleri, 6. Uluslararası Bilgi Guvenliđi ve Kriptoloji Konferansı, 20-21 Eylül, Ankara, 158-166.
- 24.Yiğit, M. F. ve Seferoğlu, S. S. (2019). Öğrencilerin Siber Guvenlik Davranışlarının Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çeşitli Diđer Değişkenlere Göre İncelenmesi . Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 15 (1) , 186-215 . DOI: 10.17860/mersinefd.437610